

Universul Literar

— PREȚUL ABONAMENTULUI în țară: pe un an 100 lei. în străinătate pe un an 200 lei. —

14 IULIE

Scherer: Rouget de Lisle, compunând Marsilieza.

Moartea Regentului

Baladă în proză de Alphonse Daudet

Micul regent e bolnav, micul regent e pe moarte. În toate bisericile regatului se fac rugăciuni pentru însănătoșirea copilului regal. Străzile vechii reședințe sunt triste și tăcute, clopotele nu mai sună, trăsurile merg la pas prin apropierea palatului, în timp ce curioșii privesc prin grilaj la ușierii încărcăți cu fireturi cari vorbesc în curte, dându-și aere.

Tot castelul e în mișcare... Șambelanii și majordomii urcă și coboară în fugă scările de marmoră... Galerile sunt pline de paji și curtenii în haine de mătase se duc de la un grup la altul pentru a cere vești, iar doamnele de onoare cu obraji scâldați în lacrimi își șterg ochii cu batiste frumoase și brodate.

În seră medicii s-au întrunit și și agită mantăle lor lungi și negre... Preceptorul și maestrul de călărie al regentului se plimbă în fața serei, așteptând hotărârile savanților. Câteva slugi trec prin fața lor fără să-i salute. Maestrul de călărie injură ea un surugiu, iar preceptorul recită cu glas tare versuri din Horația. Și în răstimpul acesta, din spre grajdurile palatului se aude un nechezat prelung și trist. Este calul regentului căruia grăjdarii au uitat să-i dea nutreț.

Dar Regele? Unde este Majestea Sa Regele? Regele s'a închis într-o cameră a palatului. Regii nu vor să fie văzuți că plâng... În ce privește însă pe Regina, lucrurile stau cu totul altfel... instalată la căpătâiul regentului, are fața scâldată în lacrimi și plânge asemenea unei femei din popor.

În pătuțul lui de dantele, micul regent mai alb de cât pernele pe care își odhnește capul, ține ochii închiși. Toți își înclipește că doarme; dar nu, micul regent nu doarme... Se întoarce spre mama lui și văzând-o că plânge îi spune:

— Pentru ce plângi, mamă? oare crezi ca și cei l'alți că voi muri?

Regina vrea să răspundă, dar hohotele de plâns o împiedică să vorbească.

— „Dar nu mai plânge, mamă; uitați că sunt regentul Franței și că regenții nu pot să moară astfel?”

Regina plânge și moartă și micul regent începe să se simtă oare cum îngrijorat.

— Ei, zise el, nu vreau ca moartea să mă ia și voi ști s'o împiedic să pătrundă aici... Să mi se aducă pe dată patru zeci de lăncieri foarte voinici cari să facă de gardă la căpătâiul meu. Mai vreau apoi ca o sută de tunuri să vegheze zi și noapte, sub ferestrele noastre. Și vai de moarte dacă va îndrăzni să vină nechemată”.

Pentru ai fi pe plac regentului, Regina face un semn. Pe dată se aud tunurile care uruie în curte și patru

zeci de lăncieri cu sulite în mână se instalează în camera regentului.

Toți sunt bătrâni și au mustățile cărunte. Micul regent bate din palme văzându-i. Recunoaște chiar pe unul din ei și-l strigă: „Lorrain! Lorrain!”

— Bătrânul meu Lorrain, urmă regentul, tu știi cât te iubesc; ași vrea să-ți văd puțin spada. de oare ce vreau să știu dacă te simți în stare să omori moartea!”

Și bătrânul răspunse: — „O! da Majestate”, în vreme ce două lacrimi mari se iviră pe fața lui smolită.

În clipa aceea duhovnicul curții se apropie de patul regentului. Preotul vorbește în șoaptă arătând un crucifix copilului. Micul regent îl ascultă uimit, apoi întrerupându-l deodată: „Pricep foarte bine ceia ce-mi spui, părinte, dar nu s'ar putea oare ca prietenul meu Beppo să moară în locul meu, în schimbul unei sume mari de bani?”

Dar duhovnicul continuă să-i vorbească în șoaptă și micul regent păru din ce în ce mai mirat.

După ce preotul termină ce avea de spus, micul regent suspină prelung:

— „Tot ceia ce-mi spui aci părinte, este foarte trist, dar un singur lucru mă mângâie și anume că acolo sus, în paradisul stelelor, voi fi tot regentul Franței... Știu că bunul Dumnezeu mi-e văr, așa că nu va uita să mă trateze conform rangului meu”.

Apoi întorcându-se către mama lui:

— „Să mi se aducă hainele mele cele mai frumoase, blănița mea de hermină și pantofii mei de catifea: vreau să fiu elegant în fața îngerilor și a lui Dumnezeu”.

Pentru a treia oară duhovnicul vorbește regentului în șoaptă.

Dar în mijlocul discursului său, copilul regal îl întrerupse furios:

— „Dar atunci, strigă el, a fi regent, nu înseamnă nimic!”

Și fără să mai vrea să audă ceva, micul regent se întoarce cu fața la perete și plânse amar.

Trad. de Gheorghe A. I. Călinescu

ANTON CEKOV

UN EVENIMENT

— Urmare și sfârșit —

Și pe Vanea îl îngrijorează întreba-rea aceasta. El se apucă să deschidă ochii unui pisoi, răsufliă greu, găfăie, dar operația nu-i reușește. Nu mai puțin îl neliniștește și faptul că pisoiul refuză cu încăpățănare să mănânce carne și lapte. Tot ce le pun ei înaintea lor e mâncat de mama lor.

— Hai să clădim căsuțe pentru pisoi, propune Vanea. Ei vor trăi în case separate și pisica îi va vizita pe fiecare... În diferite unghere ale bucătăriei se așează niște cutii de pălării. În ele sunt așezați pisoi. Însă astfel de despărțire e prea de timpuriu: pisica păstrând pe mutra ei expresia sentimentală de implorare, își cară toți pisoi în ladă.

— Pisica e mama lor, — observă Vanea, — cine-i tatăl?

— Da, cine-i tatăl, — repetă Nina — Fără tată ei nu pot trăi.

Vanea și Nina socotesc mult cine să fie tatăl pisoiilor și la urma urmelor alegerea cade asupra unui căluț mare de lemn, cu părul roșcat, cu coada zmulă, care se tăvălește în cămară sub scară cu alte jucării învechite ce și trăesc ultimele zile. Scot calul din cămară și-l pun lângă ladă:

— Uită-te bine! îl amenința ei. Să stai aici și să te uiți să se poarte pisoiul frumos.

Toate acestea se vorbesc și se fac în modul cel mai serios și cu expresia griji pe față. În afară de ladă cu pisoi, Vanea și Nina nu vor să știe nimic. Bucuria lor n'are margini. Însă se întâmplă să trăești și clipe grele, chinuitoare.

Înainte de masă Ionel stă în cabinetul tatălui și visător se uită pe masă. Lângă lampă, pe o hârtie timbrată, se învârteste un pisoi. Vanea îl urmărește mișcările și-l lovește peste botișor cu creionul sau cu chibriturile. De odată, lângă masă, par'că din pământ, se ivește tatăl.

UN VIS

Cu mâna ta iubită m'ai mângâiat pe frunte
Și lacrimile mele și-au picurat pe mână...
Și n'aveți voi sau în mine mă frumoasele cuvinte
Ce mi-ai spusit atunci, iubită mea străină.

Un semn iubită m'e, apoi, m'at dăruit —
Un roz buchet de roze, de crini și de nausete
Sunt scris ce mi s'au intrana că eu voi fi iubit,
De tine, cum în lume au fost iubite ele.

Când am primit buchetul, atunci te-ai depărtat,
Dar eu rămas am singur privind în urma ta
Și florile iubite cu lacrimi le-am udat,
Că de-ar vorbi și-or spune toată durerea mea.

Și florile iubite cu lacrimi le-am udat
Și lacrimile mele și-au picurat pe mână...
Dar toate, toate acestea eu numai le-am visat
Gândindu-mă la tine frumoasa mea străină!

Ioan I. Ion Hotarele

— Ce-i asta? aude Vanea vocea severă a tatălui său.

— Asta... asta-i un pisoi, tăticele...

— O să-ți arăt eu ție pisoi! Uită-te ce mi-ai făcut, obraznicule! Mi-ai murdărit toată hârtia!

Spre marea mirare a lui Vanea tatăl nu împarte de loc simpatia lui pentru pisoi și în loc să se entuziasmeze și să se bucure, el îl trage pe Vanea de ureche, și strigă:

— Ștefan! ia drăcia asta de aici.

În timpul mesei iar scandal... La felul al doilea se aude un țipăt. Incep să caute și găsesc la Nina sub șorț un pisoi.

— Nina! ieși afară! se supără tata. Să aruncați imediat pisoi în canal... Să nu mai văd drăcia asta prin casă!

Vanea și Nina sunt îngroziți. Moartea în canal, afară de cruzimea ei, amenință să lase pisica și căluțul de lemn fără copii, să golească lada, să dărâme planurile pentru viitor, acel viitor frumos, când un pisoi va mângâia pe pisica bătrână, altul, va trăi la vilă și al treilea, va prinde șobolani în subsol... Copiii încep să plângă și roagă să nu omoare pisoi. Tatăl le promite, însă cu condiția, ca copiii să nu mai umble în bucătărie și să nu atingă pisoi.

După masă Vanea și Nina umblă prin toate odăile și sunt plictisiți. Interzicerea de a mai intra în bucătărie i-a făcut să se descurajeze. Ei refuză bonboanele, devin capricioși și spun obraznicii mamei. Când seara vine unchiul Petre, ei îl iau la o parte și se plâng de tatăl lor, care a vrut să arunce pisoi în canal.

— Unchiule! îl roagă ei. — spune-i mamei să lase pisoi în odaia noastră. Spune-i!

— Ei, bine, bine! — le promite unchiul ca să scape de ei.

— Bine! Unchiul Petre nu vine de obicei singur. Cu el se ivește și Nero, un câine mare, negru, danez, cu urechile lăsate în jos și coada tare ca un băț. Câinele acesta e tăcut, posomorât și plin de demnitate personală. Nu dă nicio atenție copiilor și trecând pe lângă ei îi lovește cu coada ca și scaunele. Copiii îl urăsc din tot sufletul, însă de data aceasta socoteli practice trec peste sentimentele lor.

— Știi ce Nina? zice Vanea, făcând ochi mari. În locul calului să le fie tată Nero! Calul e mort, iar Nero e viu.

Toată seara ei asteaptă momentul când tata va începe să joace cărți și ar putea trece neobservat pe Nero în bucătărie... Iată că la urma urmelor, tata se așază la cărți, mama e ocupată cu ceaiul și nu vede de copii. Vine momentul fericit.

— Să mergem! îi șoptește Vanea surorii.

Însă în momentul acesta intră Ștefan și răzând spune:

— Cuconiță! Nero a mâncat pisoi!

In goană după fericire

Poate nici odată n'a corespuns mai bine realității tabloului lui L. Beroux, intitulat *In goana după Fericire* de cât timpurilor noastre în care oamenii uitând orice rezerve, trecând peste orice considerații, prevăzând

rei ține și flamura gloriei și ordinile mărireilor. La picioarele ei bogăția revărsa anul, dar și mii de brațe vânjoase se frâng în lupta de a o cuceri. O poartă monumentală o ascunde de mulțime, dar a fost deschisă și atât de brusc în cât o aripă a ei a eșit din țâțâni și amenința să se piardă și să zdrobească pe acei

ori-ce sentiment de milă s'au năpusit spre zeița Fericirei ca să câștige pe orice cale una cel puțin din făgăduiele ei.

În acest tablou pictorul a vrut să arăte în mod simbolic dar cu trăsături foarte naturale, tendința năpraznică a omului spre fericire sub orice formă s'ar prezenta ea. Zeița Fericirei

cară la picioarele Fericirei neputând să-o cucerească se zbat în ghiarele patimilor.

Și nu știi ce este mai elocvent în acest tablou: goana nebună după fericire sau ușa eșită din țâțâni și cari sub greutatea ei ar putea într-o zi să slărâme mulțimea setoasă de fericire.

Leandru

Nina și Vanea devin palizi și cu groază se uită la Ștefan.

— Zău, cuconiță... râde lacheul. S'a apropiat de ladă și i-a mâncat...

Copiii cred că toți oamenii câți sunt în casă, se vor agita și se vor arunca asupra hoțului de Nero. Dar oamenii rămân la locurile lor liniștiți și numai se miră de apetitul câinelui. Tata și mama râd... Nero se învârteste împrejurul mesei, dă din

coadă și se linge pe bot mulțumit.. Numai pisica e neliniștită: cu coada întinsă ea umblă prin camere, se uită cu atenție la oameni și miaună plângător.

— Copiilor! e ceasul zece! E vreme de culcat! — strigă mama.

Vanea și Nina se culcă, plâng și se gândesc mult la nenorocita pisică și la Nero cel crud, fără rușine și rămas nepedepsit. Din rusește de L. Bordelans

CHEMAREA LUI APOLON

— Poesie inedită de Stenkiewicz —

Prim-șie-mă la sânul tău iubită,
Cu glorie te voi încunună
Voi înă-ți în lumea pr-a slăvită
Și chi-u' tău și sărutarea ta.
Acolo chiar în stelele tralte
Te-ți înbătă cu cântu' mei divin
Pună du-te mai sus de celelalte
Zițe care r-ie mi se 'nch-n
Pentru iubirea mea neapărurită
Primște-mă la sânul tău, iubită.

Din p-ripura ce 'mbracă rășritul
O mână-ți-o face și din măr
Fura-vol tot albastrul, înfrinitul
In schimbul unor calde sărutări
Să-ți țes hlamidă a-aleu' strălucită,
Cu joc de stele, rouă de p-țiori

Cum nimeni nu mai are-așa comori.
Primește-mă la sânul tău, iubită.

Din vârful 'nalt al muntelui Parnas
Din țara 'n care vecinic e lumină
Și muzele cu vocea lor divină
Mă prea slăves: la ori și care pas
M'am cob-rât acuma p- pământ.

Sunt z-u, deschide-ți brațele 'n avânt
Și ascultând atunci de raga mea
Chiar vec-n eia toata-mi va părea
Că adăncăște-o singură clipită
La sânul tău, fru noasa mea iubită.

traducere de Const. A. I. Ghilea

Banii Pământului

Se svonise în sit că orice trecător prins de întunericul nopții prin pădurea Dârvași vede în poiana cea mare limbi de foc albăstriu, eșind din pământ, care după ce pălpăie puțin la suprafață, pier în văzduh. Și flăcările izbucnesc astfel până când coșii din bordeiul pădurarului cântă, anunțând revărsatul zorilor.

Era în noaptea Sfântului Gheorghe. Săteni se adunară seara la sfat în ograda lui moș Dima, un om uitat de Dumnezeu și care de și ajuns la adânci bătrâneți, era totuși drept ca o lumânare, ochi îi scîșiau de dorul vieții și bujori se arăta pe obraji lui atunci când se aprindea la vorbă sau la treabă.

Fiecare spunea câte ceva din auzite. Unul povesti cum Rădoi s'a înogățit după urma comorilor care au fost presărate ca puse într'adins prin ograda lui. „Știe ori cine doară că acum câțiva ani omul nostru ara cu un bou cel sufla vântul și o vacă stearpă, care-i fusese dăruită de boer. Era dator vândut și nu putea nici cum lega un fir norocului ce-i ocolea casa.

Ogorul nu-i da nici odată atâtea bucate cât să-i ajungă pentru astâmpărarea guri o lună de zile.

Intotdeauna îl vedeai împrumutând, cu ciurul mălai de prin vecini. Il ajutau toți de-și știau bine că le va fi înapoiat la sfântul așteaptă.

Intr'o seară eși să vadă de ce sbiară vaca în coșar. Somnoros cum era se opri în prag, se frecă la ochi, privi mai întâi cerul care se posomorăse deabinelea, dar când se uită spre pătul ce să vadă... flăcări... țâșneau flăcări lângă gluga de coceni. Nu-i veni să creadă... cum, arde gluga singurul nutreț strâns pentru vite? Se mai frecă odată la ochi, privi din nou, dar tot flăcări văzu. Inspăimântat aproape fără glas, intră în casă și povesti nevesti cele văzute. Trebui mai întâi s'o convingă că nu e prost cum crede ea, apoi o scoase din așternut și-o duse la fereastră.

Femeea se uită și cum era mai iscusită pricepu ce e... Comoară bărbate... Comoară... norocul în ograda noastră bărbate! Tu ești năuc nu pricepi atâta lucru, zise Zamfira și apucându-l de piept îl sguidu așa de tare încât Rădoi, care mirat rămăse-se cu gura căscată, își mușcă limba. Comoară e femeie?... dar o fi descântată?... o fi cu fermece?... ne-o poci, dacă vom cerca s'o scoatem. Hai, ești prost omule, rânji femeea și aprinzând o lumânare caută târnăcopul și cazmaua în tindă.

S'au închinat la oglindă, au făcut mătâni, după aceea au eșit afară și fără să ridice ochi în sus sau să privească în lături săpară până în zori zilei, când au dat de o căldare... da o căldare plină cu aur.

Apoi au mai găsit una sub rădăcina nucului trăsnet de lângă peretele cărciumei lui Aivat, una sub patul dela fereastră, chiar în casa lor, și uite așa a ajuns atât de bogat cu han mare, cirezi de boi și vaci, ba are și bani să-i mănânce cu lingura.

Ce credeți voi că și ista nu-i norocul cuiva, cui i-o fi scris să scoată cazanu cu galbeni din poiană, acela îl scoate, altfel poate să se ducă oricine vrea ca să încerce, că nu-l găsește. Se mută bani și apoi nu-l lasă fermecele să se apropie. Nu-l lasă, nu ori ce ar face, zise și apoi tăcând își scoase câteva foi de tutun din legătura dela chimir, înfundă luleaua și aprinzând-o liniștit se așeză pe o buturugă mai la o parte. Ceilalți dau din cap mirați, privind-se chiorăș unul pe altul ca și când ar fi vrut să vadă încrustat pe fruntea cuiva norocul comori.

Moș Dima sta în mijlocul lor. Aproba și el cu șiretenie spusele celorlalți, mai arunca câte o vorbă și continua a privi gânditor apa pârâului ce curgea liniștită prin fața casei, lovindu-și încet undele de trestia ce acoperea malurile mocirloase. Luna și oglindea fața în luciul apei și broaștele sorbindu-i seninătatea orcăiau sgomotos.

Printre pomi din grădină sburau lilioci ce-si mergeau drumul serii, fâlfâind ușor din aripi. O privighetoare suită în slava cerului cânta... și cânta atât de frumos, încât cei ce vorbeiau de comori tăcură, ca să asculte dulcele sunete scoase din gura acelei mici viețuitoare ce colinda văzduhul ascunzându-se în pătuca de nori cenușii, care începuse a se așterne cerului.

Lui Moș Dima îi trecu un gând prin minte... Comoara... de unde știe că nu-i norocul lui. De și venit cam târziu totuși trebuia să vină odată de oarece atâtea babe, încă de pe atunci când era tânăr, i-au spus în ghioce că va fi bogat cum nu mai e altul în preajma locului.

Se sculă în sus. Tuși odată ca să curme liniștea apoi începu — și cum zici că sunt flăcările măi nepoate? Albastre zici? Hei dacă sunt așa nu-i semn bun — bani sunt învrăjbiți și necuratul i-a luat în stăpânire, păzindu-i mai bine de cum ne păzim noi pielea. Ferească precista să se apropie cineva de ei că-l pocește.

(Stăruitul în Nr. viitor)

Sav. M. Radu

Una nu e lucru mare

— ANECDOTĂ —

Un oltan trece cu pere
Lâng'o lae de țigani.
Ochii văd, pofta le cere,
Inșă lacomii n'au bani.
„Eu iau una! Inșă dăneț
Zice 'n grabă un lăeț.
„Căci, cum știe fiecare,
„Unu nu e lucru mare!
— Și eu unu! cu lăeț
Strieț șaltul și-l înșă,
Iar dând perelar ocol,
Se așeză coșul gol.

Când oltanul se trezește,
Aspru la ei se răstește:
— „Ce e asta?“ — Numai una,
„Să-ți spun drept gonina minciuna
Îi ră-pân-l lăe,ii toți,
„Si, cum știe ori și cate,
„Una nu e lucru mare“.
— „Așa e, sălaş de hoști,
„Să vă ia dracu pe toți,
„Lu-cru mare, una nu e,
„Poate-ori cine s'o tot spue“,
Păgubașul necăjit
Le răspunde. — „Negreșit,
„Nu-i mult una, numai una,
„Scotină dreaptă minciuna,
„Inșă voi sunteți prea mulți
„Je-peliți, gola i, des ulți!“...

N. Tino

Cel cari se duc

D-l de Freycinet

Om de stat eminent, d. Charles-Louis de Saulces de Freycinet, recordemanul puterii, ministru în douăsprezece rânduri, de șapte ori președinte de Consiliu, academician pe deasupra, s'a numărat printre principalii uvrieri ai Republicii și a fost una din cele mai strălucite figuri ale Parlamentului.

La vârsta de 18 ani, d. de Freycinet intră la Politehnică, de unde ese în fruntea promoției, a doua zi după revoluția din februarie.

La început se consacră exclusiv meseriei de inginer. Administrează compania drumurilor de fier du *Midi*, publică lucrări speciale și abstracte, un *Tratat de mecanică rațională*, o *Incercare asupra metafizicii înaltului calcul*, un *Studiu asupra analizei infinitezimale*. Unul din serviciile ministerului lucrărilor publice i s'a atribuit.

Vine anul 1870 care face din el delegatul războiului, șeful răspunzător al armatelor, organizatorul apărării naționale. Istoria ne arată câtă prezență de spirit, câtă voință, câtă metodă a desfășurat în această înaltă misiune... După armistițiul, d. de Freycinet reîntră în viața privată și a fost ales, în 1876, senator de Sena, scaun pe care-l ocupă timp de 44 de ani.

Din partea lui Sir Charles Dilke, el primise supranumele de „*Șoarecele alb*”, care a devenit repede popular, căci acest supranume traducea, printr'o imagină pitorească, opinia generală. Ca și șoarecele, d-l de Freycinet băjbăia, se ascundea, lucra fără să pară, rodea itele parlamentare fără ca cel mai mic zgomot suspect să-l trădeze; ca și șoarecele, simția pericolul și știa să-l evite.

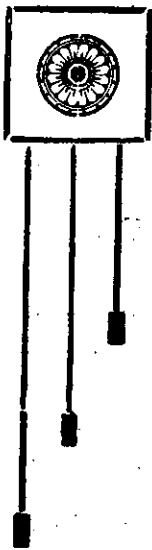
Această poreclă ce i s'a dat zugrăvia bine felul său tăcut de a fi totdeauna acolo unde era nevoie să i se încredințeze un portofoliu ministerial.

El spune de el însuși:

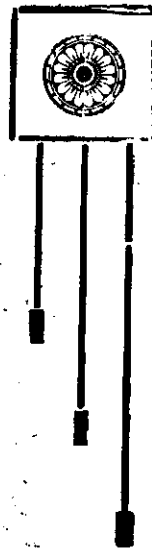
— „Cele mai bune mașini sunt acelea cari nu fac zgomot”.

La începutul războiului mondial, Freycinet a fost numit ministru de Stat, singurul om politic care a aparținut la două ministere ale apărării naționale, în 1870 și în 1914. Avea atunci 86 de ani. A stârnit admirația lumii întregi prin luciditatea sa, prin memoria sa, prin marea sa fermitate și prin curajul său.

Dealmintreli, d. Raymond Poincaré n'a încetat nici odată să întreție cu el relațiuni afectuoase. Președintele consiliului francez, l-a văzut, cu câteva zile înainte de moartea sa, la locuința sa de pe cheiul d'Orsay: a rămas uimit de limpedea inteligență, de facultățile vâșnic intacte ale bă-

SCRISOARE

Azi m'așteptai — și ploaia cade cu onduări de serpentină
Sub cerul fără de culoare întreg cuprinsii porcă-i mort...
(Cu suflet în oară și searbăd privesc la geam din gradini).
Azi m'așteptai — și ploaia cade cu ondulări de serpentină.

Și ploaia și cântă simfonia prin ramurile de cais
Și gândul se oprise 'n rândul porcăilor fără de sfârșit...
Atâta dor aveam în suflet — și ce dușman mi l'a ucis?
... Și ploaia și cântă simfonia prin ramurile de cais...

Cu nervii biciuiți de patimi gândesc la 'm' rășnirea noastră
Și buzele până la sânge le mușc de dorul tău, nebună.
... Azi m'așteptai — și ploaia cade...

O, de-ar fi fost o zi albăstrău!
Cu nervii biciuiți de patimi gândesc la 'm'brășnirea noastră!
Gaby

trânului Freycinet, care atinsese vârsta de 90 de ani.

Un amănunt puțin cunoscut. D-l Louis Barthou posedă în hârtiile sale de familie o diplomă decernată uneia din rudele sale și semnată, în 1853 sau în 1854, de tânărul inginer de Freycinet. Cu ocazia ultimilor alegeri academice, autorul lui „*Mirabeau*”, remorcând autograful ilustrului său coleg, a putut să constate că vrâsta n'a alterat forma scrierei sale; această scriere era exact aceeași ca și acum 70 de ani!

Moartea ușoară a d-lui de Freycinet a produs o surpriză unanimă sub Cupola Academiei. Toată lumea aceea savantă era convinsă că va egala recordul predecesorului său în nemurire și în longevitate, Fontenelle, mort la vârsta de o sută de ani. Puțin a trebuit ca Freycinet să devie al doilea centenar al Academiei.

Petru T. Gădel

Căsătoria unui pictor englez

Despre englezi se povestesc multe anecdote referitoare la flegmatismul lor. Una din aceste anecdote privește pe-marele lor pictor mort nu de mult Willster.

Willster era foarte bun prieten cu o artistă-pictor Godwin. Prietenii lor știau că ei se iubeau și toți se mirau de ce nu se însoară. Dar cel mai mult se interesa de aceasta un prieten al amândorora care într'o zi pe când amândoi erau de față, le puse, pe neașteptate întrebarea:

— Ascultă Willster, de ce nu te însori cu miss Godwin?

— Mă însor cu plăcere! răspunse Willster.

— Dar d-ta, miss Godwin, te-ai măritat?

— Cu plăcere, răspunse artista.

— Atunci de ce nu vă însurați?

— Uite, tot n'avem timp, dar ar trebui să facem și treaba aceasta!

— Nu, prietene, așa nu se poate, trebuie să v'alegeți o zi, dacă nu o aleg eu.

Willster foarte rece îi spune:

— Fie. Alege tu ziua, iar masa o luăm în atelierul meu.

Prietenul aranjează totul și întâlnește pe Willster îi spune:

— Nu uita, mâine, e ziua nunței.

— Nu, n'am să uit. Mă și duc să mă însoesc.

— Ce, vrei să-ți comanzi acum în atelier haine, spuse prietenul uimit.

— Nu, răspunse Willster, mă duc să-mi cumpăr o perie de dinți. Știți nu face să intri în căsnicie cu o perie de dinți veche.

După nuntă, reîntorcându-se în atelierul pictorului unde urma să fie banchetul, prietenii constatară că erau de toate, dar lipseau scaune. Dar Willster puse la dispoziția fiecărui câte o ladă și masa nupțială se petrecu în cea mai mare veselie.

La sufletul de bohem al artistului e mult și din flegmatismul englezului.

EPIGRAMA

(traducere din Lessing)

Unul nas lung

O, nas ce printre nasuri
Apari mai înălțat,
Eu ași jura că, negreșit
Urechea nu a auzit
Când te-ai suflai.

Către Dorilis.

Cățelul tău, Dorilis, e delicat, curat,
[sburdalnic]
Și că-l săruși atâta nu trebuie să mă
[mire;]
El, fiind cățel cuminte, îți dă 'napoi
[sărutul;]
Dar tocmai acest lucru mă pune în
[uimire.]

Trax și Stax

Stax: Ai luat, o, Trax, nevastă surdă!
Prostia-ți este ne 'ntrecută!
Trax: Adevărat e, Stax, dar luând-o
Aveam credința că-i și mută.

Varianta pe o temă veche

Ori-ce cap în astă lume
A produs ceva în viață;
Chiar și capul tău, amice,
A produs „ceva în viață”.

L. Lascu

NOAPTEA

Amurgul coboară lin, blând, încet
Se 'nvâlue firea în voal de mister,
O dulce-aromeală se urcă spre cer
E vîers de mîrire din sufl. t poet!

Un cântec ca'n visuri s'audă discret
Prin foşnet de frunze prin orice ungher,
E seara ce vine în voal de mister
E zăna tăcerii, un tainic regret!

Grădina-i o cupă de dulci aromiri
Din care ea soarbe ş'adoarme uşor
În jurul de strajă s'arlec trandafirul.
Şi lacul adoarme sub vâl albăstriu
Zefirul 'l sărută c'un dulce fior,
E noaptea tăcere, e vrajă, târziu!

Elena Th. Păduraru-Iaşi

Self Made Man

de dr. Vintilă Max Popovic.

Englezii și americanii au această expresie, care este o caracterizare, pentru omul care se face om prin el însuși. Nu este ușor de deslușit această caracterizare. Ea ține de biologie.

Având la îndemână prodigioasele dezvoltări ale științei de azi, biologii nu mai au nicio trebuință să se afunde din ce în ce în investigațiuni de microscopie ca să cunoască mai bine organismul omului. La ce bun atâta scormoneală în microcosm?

La ce ar servi, ca analogie, o examinare minuțioasă la microscop lemnului unei vioare și a coardelor vioarei? Ce-i pasă artistului, dacă acest lemn are fibrele ondulate într'un fel sau într'altul și ce structură au celulele? Ce-i pasă, dacă coardele, făcute din intestinele unei oi sau ale altui animal, au cutare ori cutare țesătură istologică! Artistului nu-i trebuie decât rezonanța lemnului vioarei și elasticitatea coardelor ei, ca el să-și încante sau ca să-și farmece auditorul cu arta lui. Și la baza acestei vibrațiuni, ce e, când ea încântă sau când ea farmecă, decât armonia mai mult sau mai puțin deplină, netezită din ce în ce de exercițiu?

Dar artistul din om cine e?

Biologii știu, că este o mare deosebire între fiziologia și psihologia omului, și că ce e fiziologie e văzut în examinabil, dar că ce e psihologie nu e văzut și astfel nu e examinabil decât pe calea ipotezelor. Psihicul vivifică materia peritoare sau transformabilă; el rămâne după moartea omului și lui i se datoresc cunoștințele asupra atavismului. El e în om adevăratul artist. Omul nu e decât un instrument al psihicului.

Privind deosebirile dintre oameni, ca cultură și ca putere de concepție, ne putem da seamă, că nu fiecare om este un Prometeu, pentru că psihicul lui să aibă legături întinse și orizonturi intelectuale mari și variate. Mulți

au psihicul redus la o singură conexiune atavică și totuși se pot prezenta printre cei talentați.

Mediul în care omul se naște și se dezvoltă exercită o influență hotărâtoare asupra celor mai mulți. Influența aceasta e mult mai multiplă decât influența pe care o pot avea solul și clima asupra plantelor, când ele nu pier ei continuă să crească. Mediul pentru om, pe lângă sol și climă, sunt semenii lui cu manifestările lor, sunt animalele și plantele cu exteriorizările lor, este aerul inspirat și respirat de toți, care amestecă și introduce în aparatele lor respiratoare, și astfel în tot organismul, sentimentele și pornirile tuturor, uneori chiar gândurile.

Așa văzut și așa înțeles mediul, înțelegem mai bine cum se face că într'o societate, în care majoritatea unităților sau a indivizilor e copleșită de deprinderi rele, un om cu un psihic bun dar cam slab trebuie încetul cu încetul să cedeze pornirilor rele, adică să se adapteze mediului. Influențele nu sunt numai fizice și chimice, ci și psihice.

Pe cei slabi, mediul îi adaptează mai curând sau mai târziu, mai mult sau mai puțin, dar îi adaptează.

Pe cei care are un psihic mai mare sau mai puternic decât al comunului muritor, mediul comun nu-l poate adapta, fiindcă cel care depășește nivelul comun știe să se apere și poate respinge asaltul neconținut al celor cu tendințe eterogene, și or atrage el mediul și îl înfeodează pe baza lui de orientare, or rămâne indiferent și izolat.

Acesta este omul de inițiativă în societate, care vede ce nu vede comunul muritor în situații date și care poate urni un progres chemând la muncă și din alte grupări, din alte medii restrânse, pe cei cari au ce le trebuie, ca să-l înțeleagă și să-l secundeze. — Acesta e omul care se face om prin el însuși: — *SELF MADE MAN*, omul care se distinge totdeauna între semenii lui. — Acesta e omul care se ridică, ridicând cu el un grup sau mai multe grupuri de semenii, uneori chiar o țară întreagă.

E trist că nu prea avem oameni de inițiativă în țara noastră, sau că dacă îi avem e și mai trist că sunt înzestrați de calitatea negativă de a provoca ruina financiară a țării prin lăcomia lor excesivă de a avea bani mulți pe orice cale și prin orice mijloace.

E strigătoare necesitatea de a avea oameni de inițiativă, dotați cu calități pozitive, energii clar văzătoare, când problemele cele mai mari ale actualității la noi, sunt: organizarea internă deplină a țării și punerea în valoare a bogățiilor ei ascunse în subsol. — Ne trebuie ne apărât oameni de energică inițiativă printre bărbații noștri de stat, printre inginerii minieri și printre chimiști.

O confuzie

povestire de Max și Alexis Fisher

I

Înainte de a mă înapoia la Paris, doream să mai fac câteva vizite anticarilor din Besançon, Nancy și Reims. Nu puteam să stau mai mult de patruzeci și opt de ore, în Commercy.

Nu aveam timp de pierdut, așa că de 'ndată ce m'am dat jos din tren, am mâncat în grabă la restaurantul gărei. Pe urmă m'am dus imediat în căutarea hotelului Francisc I, care mi-a fost recomandat pentru estințatatea și curățenia camerelor.

Porneam grăbit pe avenue Thiers. Mă gândeam că voi putea achiziționa câteva obiecte rare în orașelul acesta plăcut. Eram vesel și fredonam un cântec la modă, făcând diferite moriști cu bastonul pe care îl țineam în mână.

De-odată am auzit zgomotul unui geam spart. Bastonul îmi scăpase din mână. Sfărâmasem un felinar.

Am fost cât p'aci să-mi urmez drumul, când de-odată am auzit pe cineva care mă strigă.

— Ei! mai încet domnule.

M'am întors. Un vardist îmi eși înainte.

— D-ta ai spart felinarul ăsta!

— Da.

Vardistul scoase din buzunarul drept un carnet și din buzunarul stâng un creion. Mă invită să-i spun numele și profesia și unde domiciliam.

Când i-am comunicat că mă numesc Marcel Schneck, că eram anticar, că venisem de-abia de o oră aici și că aveam de gând să trag la hotelul Francisc I, vardistul mă lăsă să plec.

— Poți să te duci, dar te înștiințez că vei fi chemat azi sau cel mai târziu mâine la primărie, pentru a depune suma de douăzeci de franci.

Perspectiva că eram să fiu constrâns să plătesc un napoleon pentru a ispăși un gest neîndemânatec, nu mă seducea de fel, și în timp ce mergeam în căutarea hotelului Francisc I, nu conteneam să-mi fac tot felul de muștrări.

— Mai întâi ești un mare dobitoc, bietul meu Schneck, întru cât nimeni nu țe-a silit să dai vardistului informațiuni exacte asupra identității tale.

Peste zece minute, în clipa în care patronul hotelului Francisc I mă rugă să scriu în registru, conform uzului, numele și profesiunea mea; am avut deodată o idee strașnică:

— Fără îndoială, mi-am zis, că mijlocul cel mai practic de a evita să sărăcești cu douăzeci de franci, în profitul primăriei acestui oraș murdar, ar fi fost să-ți dai adineaori un nume fals. Din nefericire nu ți-a trecut prin cap așa ceva. De ce oare n'ai reparat acum prostia ta?

În ajun un astfel de raționament m'ar fi hotărât să-mi aleg un pseudo-nim banat ca Dupont, Durand sau Dubois. În timpul mesei, la restaurantul gărei, făcusem cunoștință cu un domn care îmi spusese că părăsește orașul cu primul tren. Fără să stau mult pe gânduri am scos din buzunar cartă de vizită pe care mi-o dăduse.

PLUYETE (AMÉDÉE)

Funcționar Comercial

Am copiat-o imediat în registrul hotelului.

— Ei drace, am îngănat apoi frecându-mi mâinile de bucurie, ce crezi oare dragă domnule vardist, că am să-ți plătesc felinare noi. Bizuiește-te pe domnul Pluyette (Amedée) pentru a săvârși o atare risipă.

III

Mă treziseam tocmai din somn și îmi adresam diferite mastrări prietenești:

„Scoală-te dragă Schneek, că nu e frumos să lenevești în pat sau mai de grabă Pluyette, devreme ce așa te numești acum.

Cineva bătu în ușă.

Spre marea mea surprindere m'am trezit nas în nas cu un jandarm:

— Domnul Pluyette Amedée, nu e așa?

Fără să-mi lase timpul să formulez un da sau un nu, reprezentantul forței publice adăugă:

— Haide, îmbracă-te repede, d-le Pluyette Amedée, și urmează-mă la primărie.

Peste un sfert de oră eram introdus în biroul primarului. Înainte de a-mi adresa o vorbă, personajul acesta important, m'a privit multă vreme zâmbind cu milă.

— Ei, sărmâne domn Pluyette Amedée, rânji el în cele din urmă, — ei, dar tare proști mai trebuie să ne crezi d-ta. Cum, ți-ai închipuit că și-ora de-ajuns să achiți nota la hotelul Comercial, să afirmi patronului că părăsești orașul și să te muți apoi la hotelul Francisc I, pentru a scăp de noi... Cel puțin dacă ai fi avut precauția să te înscrii sub un nume fals la hotelul Francisc I! Haide, haide! crede-mă, dragă domnule Pluyette Amedée, că tot ce-ți rămâne mai bine de făcut e să plătești fără discuție, cei trei sute de franci pe cari îi dărești primăriei.

Repetam uimit: Eu... Eu... dărețesc trei sute de franci... primăriei?

De data asta primarul se infuriă. Și-mi ripostă:

— Ia te rog nu mai fă pe miratul domnule Pluyette Amedée. Este sau nu este adevărat că ai dat foc alaltăieri, fără să vrei, e drept, chioșcului de ziare din piața Mac Mahon?

Este sau nu este adevărat că ți s'a făcut proces-verbal?

Este sau nu este adevărat că ți s'a

comunicat că trebuie să plătești pagubele care se ridică la trei sute de franci? Așa e domnule sau nu? Atunci ce mai stai ca vițelul la poarta nouă? Ori vrei să te bag la răcoare?

localizare de Const. A. I. Ghica

Rondeleul nebunului

*Nebun' n nepăsare rade
Bătându-și joc de cei cumiști,
In ori-ce om văzând un gade
Și n vi-țu-șir de suferinș,*

*In zilele-i pustii și hăde,
Străin de lume și dorinși,
Nebunu' n nepăsare rade
Bătându-și joc de cei cumiști.*

*Și dacă uneori sunăde
Cu umilița celor sfinși;
E că din moartele-i credinși
In el o rază mai tachid,
Și atunci in nepăsare rade!*

S. Hortopan

De toate

UN PRETEXT BUN. — Un doctor american recomandă „whisky“-ul ca leacul cel mai eficace contra mușcăturilor de șarpe. Și fiindcă știm că în Statele-Unite toate bănturile alcoolice sunt cu desăvârșire prohibite, acest leac va fi primit cu multă plăcere de toată lumea și desigur că vor fi foarte multe cazuri de oameni mușcați de șarpe.

UN BIET DE BANCA POZNAȘ. — Când Franța plăti Germaniei în anul 1871 cele cinci miliarde, ca despăgubiri de războiu, se descoperi în maldărul de bilete de bancă și un bilet fals. Bismarck îl dete în păstrarea arhivei, unde trebuie să se găsească și astăzi. Acest bilet prezintă o particularitate amuzantă: în locul, în care pe biletele bune se află scris că legea pedepsește pe falsificatori, lucrătorul gravor parizian a gravat aceste cuvinte: „Republica franceză va plăti 10 milioane aceuia care va preda autorităților din Paris pe Wilhelm sau pe Bismarck“.

PAPYRUSUL. — Tot în legătură cu țara lui Tut-Ank-Amon. Se pune întrebarea: La ce epocă a dispărut din Egipt papyrusul, această trestie prețioasă, care servia vechilor egipteni ca hrană, combustibil, materie de făcut bărci și hârtie? A dispărut oare în același timp ca și lotus-ul, celălalt simbol al imperiului faraonilor? Pentru ce țărâurile Nilului nu mai sânt astăzi populate de aceste două plante, Nimic nu poate să explice dispariția curioasă a acestor două plante din patria lor de origină.

O SCRISOARE BINE FRANCA- TA. — O scrisoare venită din Rusia sovietică avea pe dânsa mărci în va-

loare de nouă milioane ruble. Pentru a se putea lipi atâtea timbre, s'a adăugat scrisorii o fâșie de hârtie, lungă de mai bine de trei metri.

WILHELM TELL SPORTIV. — Sportsman-ul irlandez s'a specializat în următorul exercițiu: așează un măr pe capul cuiva și cu o puternică lovitură de băț aruncă mărul. Drept este însă că și partenerul său dă dovadă de mult curaj și răbdare.

Mihnea Armașu

Informațiuni filatelice

Informațiunile asupra mărcilor falsificate, din ocupația română în Ungaria — emisia Debretin — ne-au fost date de d. Zborover, filatelist din Iași. Din eroare a eșit în articolul nostru, că informațiile ne-au fost date de d. Horovitz.

Redactorul nostru C. A. Or, plecând în concediu, corespondența filatelică, va suferi oarecare întârziere până la întoarcerea sa.

Correspondența redacției

St. Paraschivescu Marcovici. „Poemul în proză“ e banal până la dulceață. Cum scriți, ați putea, cu subiecte mai deosebite, să reușiți ceva.

St. Selian Delacâmpina. „Geo Janescu“ nu e lipsită de calitate, totuși, ce ar fi dacă ne-ați trimete altceva?

C. Nicolescu-Myrandy. „Poemele“ nu se pot publica. Gramatica și sintaxa limbei române nu sunt așa de ușoare cum bănuște orice român... născut poet.

St. D. Pitz. „Scrisoarea“ nu se publică din cauza „parcului de sidef în care speranțele se îngroapă ca acele într'un gherghet“.

Artimon Hodrea, Cluj. Nu putem publica ce ne-ați trimis. „Naiada cu părul năvălău care te cufundă în gânduri haine fiindcă își străfulgeră ochii în spre d-tă“ e o muză nenorocită.

Renunțați la însirarea de bazaco-nă în chip de poezie.

C. M. Titel. Banalitate, banalitate greoi exprimată. Mai încercați.

Paj Rajenan. „Puica“ o fi dulce, o fi suavă, o fi voluptoasă. Dar cum o să „pașce“ 2 juncani!... Nu merge... Recitați mereu ce scriți, stricați mereu, dregeți mereu și pe urmă trimiteți.

PREMIILE FILATELICE

ALE

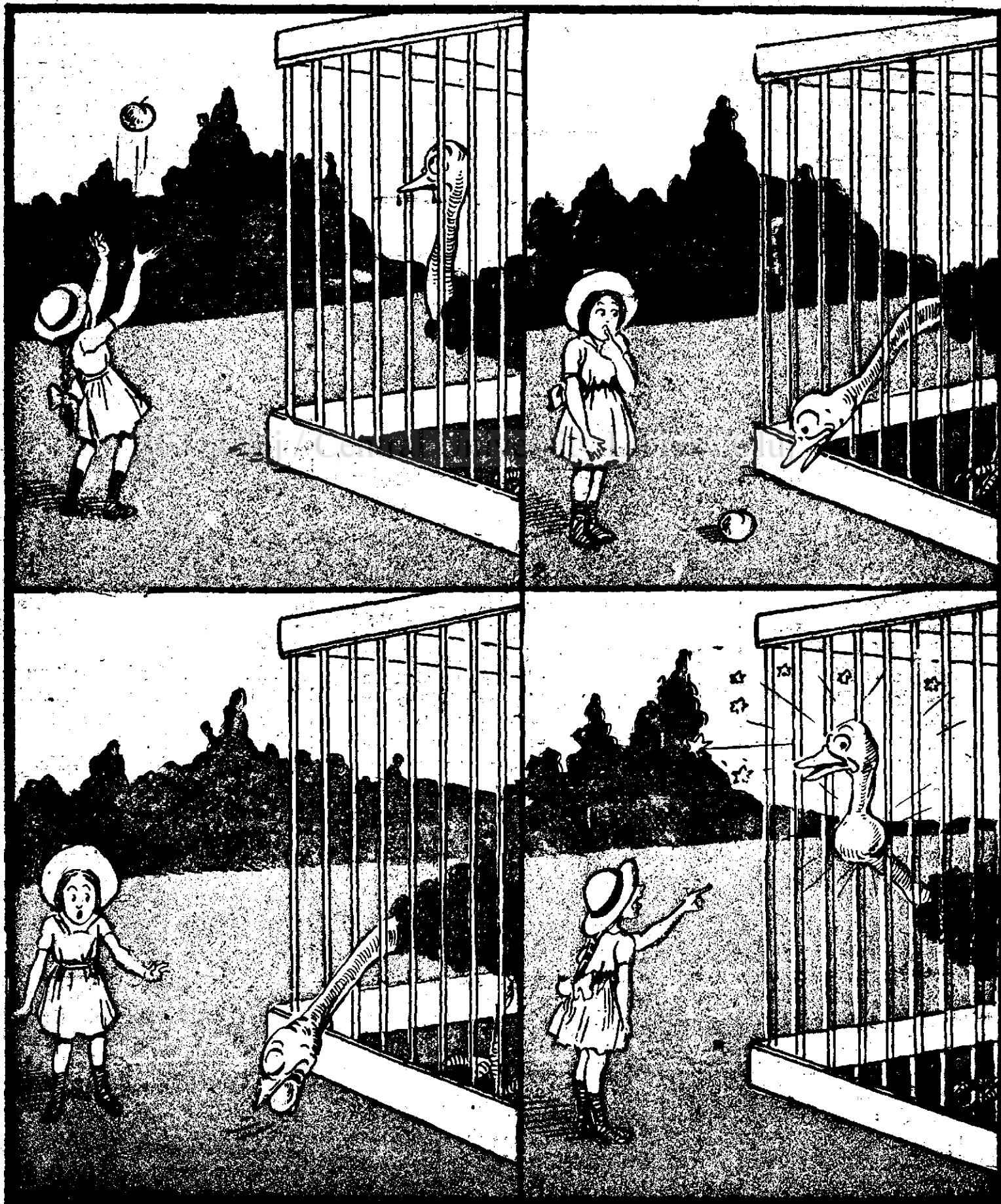
UNIVERSULUI LITERAR

— Din 15 Iulie 1923 —

CUPON No. 8.

Struțul iacom

Sau hoțul pedepsit